

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

מופק בסיוע של:
ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

חֵמְדָּת יָמִימִים HEMDAT YAMIM

נצבים וילך תשע"ד פרשת שבוע

"כִּי יָשׁוּב יִקְנֶה לְשׁוֹשׁ עָלֶיךָ"

הרב יוסף כרמל, ראש כולל "ארץ חמדה"

בדברינו **לפרשת נצבים בשנת תשע"ב** עסקנו בקשר בין הפסוקים בפרשתנו:

"וְאֵתָהּ תָשׁוּב וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יִקְנֶה וְעִשִּׂיתָ אֵת כָּל מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּנְךָ הַיּוֹם: וְהוֹתִירְךָ יִקְנֶה אֶל־הֵיךָ כָּל מַעֲשֵׂה יָדְךָ בְּפָרִי בְטָנְךָ וּבְפָרִי בְהֶמְתֶּךָ וּבְפָרִי אֲדָמְתֶךָ לְטָבָה כִּי יָשׁוּב יִקְנֶה לְשׁוֹשׁ עָלֶיךָ לְטוֹב פֶּאֶשֶׁר שָׁשׂ עַל אֲבֹתֶיךָ: כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יִקְנֶה אֶל־הֵיךָ לְשֹׁמֵר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו הַפְּתוּכָה בְּסֹפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה כִּי תָשׁוּב אֶל יִקְנֶה אֶל־הֵיךָ כָּל לְבָבְךָ וְיִכָּל נַפְשְׁךָ" (דברים ל' ח-י), לפסוקי הנחמה של הנביא ישעיהו, הנקראים כהפטרה:

"לֹא יֵאמָר לָךְ עוֹד עֲזוּבָה וְלֹאֲרַצְךָ לֹא יֵאמָר עוֹד שְׁמָמָה כִּי לָךְ יִקְרָא חֲפָצִי כֹה וְלֹאֲרַצְךָ בְּעוֹלָה כִּי חֲפָץ יִקְנֶה בְךָ וְאֲרַצְךָ תִּפְעַל: כִּי יִכְעַל בְּחוֹר בְּתוֹלָה יִבְעֵלוֹךְ בְּנֶיךָ וּמִשׁוֹשׁ חֲתָן עַל פֶּלֶה יִשִּׁישׁ עָלֶיךָ אֶל־הֵיךָ" (סב ד-ה).
יש לזכור כי בימיו של הנביא ישעיהו עבר עם ישראל תהליך כואב של גלות וחורבן. רוב רובו של העם הוגלה בידי האשורים למקומות רחוקים מאוד ורוב הערים והכפרים בארץ ישראל נהרסו. מצב זה מתואר בפרק הראשון של ספרו: "אַרְצְכֶם שְׁמָמָה עָרֵיכֶם שְׁרָפוֹת אֲשֶׁר אֲדָמְתֶכֶם לְנַגְדְכֶם זָרִים אֲכָלִים אֶתָּה וְשְׁמָמָה כְּמִהַפְּכַת זָרִים" (ישעיהו א' ז).

נבואת הנחמה עוסקת בימי הגאולה, שהנביא ישעיהו מבטיח לעם ישראל. הנביא איננו מבטיח שהגאולה קרובה, אבל יש בדבריו עידוד, האמור לתת תקווה לעם ישראל, גם לפני גלות ארוכה בת אלפי שנים.
כאשר עת הגאולה יגיע, ארץ ישראל, ששממה וחורבה בעקבות הכיבוש האשורי, תשוב ותפרח. פריחתה של הארץ על פי הנביא, היא חלק בלתי נפרד מחיזוק הקשר בין העם ואלקיו, קשר שמשמעותו השכנת שכנה מחדש. קשר זה מדומה בפסוקים רבים לקשר המיוחד הנבנה על ידי החתן והכלה.

עיון בפסוקי התורה מגלה פן נוסף ועמוק של הליך זה. התורה מדגישה מאוד את פן התשובה הכרוך בהליך של בנין הארץ.
"וְאֵתָהּ תָשׁוּב וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יִקְנֶה וְעִשִּׂיתָ אֵת כָּל מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּנְךָ הַיּוֹם: וְהוֹתִירְךָ יִקְנֶה אֶל־הֵיךָ כָּל מַעֲשֵׂה יָדְךָ בְּפָרִי בְטָנְךָ וּבְפָרִי בְהֶמְתֶּךָ וּבְפָרִי אֲדָמְתֶךָ לְטָבָה כִּי יָשׁוּב יִקְנֶה לְשׁוֹשׁ עָלֶיךָ לְטוֹב פֶּאֶשֶׁר שָׁשׂ עַל אֲבֹתֶיךָ: כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יִקְנֶה אֶל־הֵיךָ לְשֹׁמֵר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו הַפְּתוּכָה בְּסֹפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה כִּי תָשׁוּב אֶל יִקְנֶה אֶל־הֵיךָ כָּל לְבָבְךָ וְיִכָּל נַפְשְׁךָ" (דברים ל' ח-י).

התורה מדגישה בפרשתנו כי בנינה של הארץ הוא חלק מההליך של שמיעה בקול ד'. שימו לב **להדגשות החדשות**:

"וְאֵתָהּ תָשׁוּב וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יִקְנֶה וְעִשִּׂיתָ אֵת כָּל מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּנְךָ הַיּוֹם: וְהוֹתִירְךָ יִקְנֶה אֶל־הֵיךָ כָּל מַעֲשֵׂה יָדְךָ בְּפָרִי בְטָנְךָ וּבְפָרִי בְהֶמְתֶּךָ וּבְפָרִי אֲדָמְתֶךָ לְטָבָה כִּי יָשׁוּב יִקְנֶה לְשׁוֹשׁ עָלֶיךָ לְטוֹב פֶּאֶשֶׁר שָׁשׂ עַל אֲבֹתֶיךָ: כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יִקְנֶה אֶל־הֵיךָ לְשֹׁמֵר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו הַפְּתוּכָה בְּסֹפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה כִּי תָשׁוּב אֶל יִקְנֶה אֶל־הֵיךָ כָּל לְבָבְךָ וְיִכָּל נַפְשְׁךָ" (דברים ל' ח-י).

שייעתא דשמיא בבנין הארץ, איננו רק שכר על קיום מצוות, כפי שמשמע מפרשיות קריאת שמע ככתוב:

"וְהָיָה אִם שָׁמַעַתְּ שְׁמִיעוּ אֶל מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם... וְנָתַתִּי מִטֵּר אֲרֻצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֵה וּמִלְקוֹשׁ וְאֶסְפַּתְּ דָגְגַךְ וְתִירְשְׁךָ וְיִצְהַרְךָ" (דברים י"א יג-יד).

אלא שבניין הארץ והפרכת שממותיה הוא חלק בלתי נפרד מהליך התשובה והקירוב בין החתן והכלה = כנסת ישראל וקודשא בריך הוא.

הגלות והחורבן הם בבחינת פגיעה בקשר הרוחני בין העם ואלקיו, בנין הארץ והפרכתה הם בבחינת חיזוק קשר זה, כמאמר חז"ל "כיון שגלו ישראל ממקומן – אין לך ביטול תורה גדול מזה" (חגיגה דף ה ע"ב) שמקבל עתה משמעות הרבה יותר עמוקה (ולא רק משמעות טכנית).

הבה נתפלל לקראת השנה החדשה הבאה עלינו לטובה, כי נזכה להרבות בלימוד תורה, איחוד העם, בנין הארץ הטובה וממילא לחיזוק הקשר בין ישראל, אורייתא וקודשא בריך הוא.

<p>לע"נ רבי יעקב בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמה סבג ז"ל</p>	<p>לע"נ ר' מאיר בן יחזקאל שרגא ברכפלד ז"ל</p>	<p>לע"נ מרת סוזי (שרה) ונגרובסקי ע"ה נלבי"ע י' בתמוז תשע"ד</p>	<p>לע"נ הרב יוסף מרדכי שמחה שטרן ז"ל נלבי"ע כ"א באדר א' תשע"ד</p>	<p>לע"נ הרב אשר וסרטיל ז"ל נלבי"ע ט' בכסלו תשס"ט</p>
--	--	--	---	---

לע"נ מר **שמואל שמש** ז"ל, חבר הנהלת 'ארץ חמדה', נלבי"ע י"ח בסיוון תשע"ד
לע"נ מר **יצחק מונישטר** ז"ל, יו"ר כבוד 'ארץ חמדה', נלבי"ע ה' באבול
לע"נ מרת **דוריס מונישטר** ז"ל, נלבי"ע כ"ג באבול

Eretz Hemdah
2 Bruriya St. POB 8178 Jerusalem 91080
Tel: 972-2-5371485 Fax: 972-2-5379626

ארץ חמדה, עיר
רח' ברוריה 2 ת.ד. 8178 ירושלים 91080
טל' 02-5371485 פקס: 02-5379626

www.erezhemdah.org info@erezhemdah.org

ניתן לקרוא את הדברים גם באתר האינטרנט

חמדת הדף היומי

מהי תשובתו של אלישע בן אבויה?

הרב אריאל כהן

אחת הדמויות המרתקות המופיעות בגמרתנו היא דמותו של אלישע בן אבויה. הגמרא (חגיגה י"ד ע"ב) מספרת, שהוא היה אחד מארבעה תנאים שיכנסו לפרדס, וכניסה זו גרמה לו 'לקצץ בנטיעות', ולהידרדרות רוחנית שסופה בשינוי שמו ל'אחר', וביציאת בת קול בקריאה 'שובו בנים שובבים' – חוץ מאחר, שלכאורה סוגרת בפניו את דלתות התשובה. **המהרש"א** (חינוכי אגדות שם) מבאר שמדובר בכניסה לפרדס החכמה, שעניינו להעמיק חקר ברזי התורה ובהשגות רוחניות. אלישע הגיע להבנה שאינה נכונה, שגררה כאמור השלכות קשות.

מהי הטעות ב'קיצוץ בנטיעות'? מדוע היא חמורה כל כך?

הרמח"ל מבאר שישנו קשר הדוק בין העולם המעשי והגלוי לעולם הרוחני, וזאת בשני מישורים:

- א.** כל נברא יש לו שורש רוחני, וכל קיומו וגידולו של הנברא תלויים בו. וכדברי **המדרש** (בראשית רבה פ"י, ו) שלכל צמח יש מלאך שמכה על קודקודו ואומר לו גדל. אמנם האדם ייחודי מיתר הנבראים, בכך שמצד אחד גם לו יש שורש רוחני כמו כל נברא, אך מצד שני יש לו בחירה חופשית, ובזה הוא תלוי בעצמו בלבד (דרך ה' ח"א פ"ה פסקאות ב-ד).
- ב.** מצוות התורה – עשה' ו'לא תעשה', הם גבולות וסדרים שנתן הקב"ה לאדם, כדי שעל ידם יוכל להגיע לדבקות בה' ולהתעלות רוחנית, והם אינם מעשים אקראיים העומדים בפני עצמם (דרך ה' ח"א פ"ד פסקאות ד-ה).

הקיצוץ בנטיעות עניינו ניתוק הקשר שבין העולם המעשי והגלוי - לעולם הרוחני. במקום ההבנה שהנטיעה, שהיא הדבר הגלוי (שבטיטוי, כאמור לעיל, הם הנבראים והמצוות), היא בעצם ביטוי של עולם נסתר, האדם ממעיט בחשיבותה, ומנתקה משורשה האלוקי. אצל אלישע הדבר בא לידי ביטוי בחילול שבת, וכתיאור הגמרא (שם ט"ו ע"א) שהוא קצץ צנון בשבת, ורכב על סוס בשבת. שבידת השבת על ידי עם ישראל, אחרי ששה ימים של עבודה ופעילות, מבטאת את אמונתו בבריאת העולם והשגחתו על ידי הקב"ה, ואת הידיעה שכוחו מכוחו, והוא מנהיג את עולמו. וחילול שבת מבטא את היציאה מהברית הזו.

תשובה במובנה הפשוט, באה על חטא נקודתי. אדם עקרונתית הולך בדרך טובה, אך אירע מקרה ועשה מעשה שאינו ראוי, והוא צריך להתחרט ולהתוודות עליו ולקבל לעתיד שלא יחזור לסורו. ודומה הדבר לבן שובב, שרוב היום הוא מתנהג כראוי, אך ברגע של חוסר זהירות הוא שבר כלי יקר. ולכן עליו לתקן את המעשה הנקודתי שקלקל. אך ישנו רובד עמוק שקודם לתשובה זו. והוא תיקון הגישה הכללית ביחס למעשה, והבנת עומק המשמעות של העולם המעשי בכלל והחטא בפרט. אלישע בן אבויה הוא "אחר", זר. הוא לא שייך לבית – להורים ולבנים. ולכן קודם לתשובה, יש לעסוק בתיקון התודעה וההשקפה הנכונה. רק לאחר תיקון התשתית, נפתח הפתח לתיקון המעשיים הפרטיים השונים.

במבט רחב יותר, זהו גם היחס בין ראש השנה ליום הכיפורים. תפקידו של ראש השנה לרומם אותנו אל התודעה של "וידע כל פעול כי אתה פעלתו, ויבין כל יצור כי אתה יצרתו" (מתוך תפילת ראש השנה), להעצים את הקשר שבין עולמנו הגלוי, לשורשיו הנסתרים, האלוקיים. בראש השנה אנו מתחברים לשורשי זהותנו, ומתוודעים לדרגת "בנים אתם לה' א-לקיכם" (דברים י"ד, א), ולכך שאף אפרים, שחטא בעבודה זרה שזהו החטא החמור ביותר, אף הוא "ילד שעשועים שמדי דברי בו זכור אזכרנו נאום ה'..." (ירמיהו ל"א י"ט), ולכן איננו מתעסקים כלל בראש השנה בפרטי המעשים. רק לאחר מכן אנו יכולים לגשת ולהתכונן ליום הכיפורים, שבו נפרט את חטאינו לפרטי פרטים, ולעשות עליהם תשובה. ובכך לצאת לדרך חדשה, ולשנה חדשה שבה נבטא את היותנו בניו של הקב"ה, ואת קישורנו אליו בכל ליבנו ובכל מעשנו.

סיכום: **הגמרא** (חגיגה י"ד ע"ב) מספרת על רבי אלישע בן אבויה כאחד מארבעה תנאים שנכנסו לפרדס, וכתוצאה מכך הוא 'קיצץ בנטיעות', ושונה שמו ל'אחר', ונאמר עליו 'שובו בנים שובבים חוץ מאחר' – קריאה שלכאורה סוגרת בפניו את האפשרות לחזור בתשובה. **המהרש"א** (שם) מבאר שמדובר בכניסה לפרדס החוכמה ובהגעה להבנות רוחניות מוטעות. טעותו הייתה שניתק בין העולם הנגלה לשורשו הא-לקי הנסתר. ולכן קודם לעשיית תשובה על מעשים פרטיים, יש לעסוק בתיקון התודעה הכללית של האמונה. כך גם אנו בראש השנה אנו מחזקים את התודעה של 'וידע כל פעול כי אתה פעלתו', ואת עצם הקשר בינו לבין הקדוש ברוך הוא ורק אחר כך פונים לתקן את המעשים הפרטיים ביום הכיפורים.

לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

לע"נ אמנו וסבתנו האהובה
רבקה בת יששכר דב שונפלד ע"ה
 ביורצייט הרביעי בכ"ט אלול
 ג'ודי מונק והמשפחה

חמדת החינוך

הרב יוני לביא, מנהל מוקד "חברים מקשיבים" לנוער (טל: 1599-5000-54 בכל ערב, ובאחר: makshivim.org.il)
ופעיל ב'לב אבות' - קו יעוץ להורי מתבגרים (טל': 02-9973232 ובאינטרנט levavot.org.il)

עשר שאלות לכבוד השנה החדשה

'ארבע קושיות' הן חלק בלתי נפרד מליל הסדר. אבל שנה חדשה שמתקרבת היא הזדמנות נפלאה לכמה שאלות שכדאי לנו להפנות קודם כל לעצמנו. התשובות שניתן עליהן עשויות להמתיק ולהאיר באור חדש את השנה הבאה עלינו לטובה.

1. על מה אני צריך להודות?

כמה זמן וכוחות אנו מקדישים כדי לקטר, להתלונן ולחשוב כמה אנחנו מסכנים על מה שאין לנו. מבלי משים אנו שוכחים כמה אנו חייבים להודות על מה שיש לנו. אנו מתייחסים לכל הטוב שברשותנו כמובן מאליו, ורק אם מאבדים משהו ממנו, אנו קולטים פתאום במה זכינו קודם. יהודי צריך לברך בכל יום מאה ברכות. אלוקים מצידו לא זקוק אפילו לאחת. אנחנו צריכים לפחות כמות כזו של תזכורות על כל השפע שה' מרעיף עלינו. שנה חדשה זו הזדמנות מצוינת לספירת מלאי. לערוך רשימה של כל הדברים שיש לי ואני צריך להודות עליהם. לכמה תצליחו להגיע?

2. מה אני חייב לאלוקים על כל הטוב שהוא עושה למעני?

אחרי התשובה הקודמת, השלב הבא מתבקש מאליו - מה אני יכול לעשות למענו? אני כאן בעולם למטרה מסוימת - כדי לבצע שליחות. האם זה בכלל במודעות שלי? עד כמה אני מפתח את הנטיות והכישרונות המיוחדים שאלוקים נתן בי ורוותם אותם כדי למלא את התפקיד שלי בעולם? פקחתי את עיניי הבוקר וגיליתי שקיבלתי מתנה עוד יום של חיים. איזה תוכן אני יוצק לתוכו?

3. האם אני אופטימי ביחס לשנה הבאה?

יהודי הוא טיפוס אופטימי בהגדרה. כמה סבל וייסורים עברנו קָעם לכל אורך ההיסטוריה, ובכל זאת נשארנו מאמינים ואופטימיים. המעיין הבלתי נדלה שמזין את התקווה הזו הוא האמונה באלוקים אוהב שמשגיח עלינו, ואמונה בעצמנו וביכולת שלנו לעשות דברים נפלאים. מי שחולה בפסימיות עלול לגלות שהנבואה שלו לעיתים קרובות מגשימה את עצמה. האם אנו נכנעים לבעיות שלנו ומאפשרים למכשולים שעומדים בדרכנו לייאש אותנו? מה יעזור לנו לצלוח אותם? (הערה: אֵל תענו לשאלה הזו בכך/לא. פרטו כמה שאפשר. אופטימית ביחס לָמה? מדוע?).

4. מה החלום שלי לשנה הבאה?

חלומות מופיעים בזמן השינה. כשאנו ערים המציאות מגבילה אותנו ומקשה עלינו להשתחרר ולהמריא על כנפי הדימיון. יעקב אבינו, למשל, חלם על סולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. כל חייו הלך והגשים את החלום הזה. הרבה אנשים מתחילים את חייהם עם חלומות רבים, ועם השנים נכנעים ומוותרים עליהם כשהם נכנעים לתכתיבי המציאות. עלי לשאול את עצמי: האם חטאתי בויתור על חלומותיי להיות האדם שאני מסוגל להיות? לאיזו מטרה אני יכול לשאוף בשנה הבאה שתשנה את חיי אם אדבק בה באמת?

5. מה אני צריך לעשות השנה אחרת?

אלברט איינשטיין הגדיר 'טירוף' כ'לעשות שוב ושוב את אותו הדבר ולצפות לתוצאות שונות'. אי אפשר ליחל לשינויים, אבל לא לעשות דבר כדי לעזור להם להתרחש. חודש אלול הוא ההזדמנות שלנו להתעורר ולחשב מסלול מחדש. אם אנחנו ממשיכים בדיוק כמו עד היום, למה מה שלא הלך עד היום יעבוד פתאום? מה אני יכול לעשות אחרת, אפילו צעד קטן, שונה ממה שהיה עד עכשיו?

6. על מה אני צריך להתפלל?

מה הייתי עושה לו הייתי מקבל זכות לבקש משאלה אחת שתגשם? ושלוש? האם הייתי רוצה שאראלה תתקשר אליי? מה סדר העדיפויות שלפיו אני מנהל את חיי? על מה חשוב לי לבקש?

7. על מי אני צריך להתפלל?

למרות שקשה לי לפעמים, אני יודע שיש אנשים שמצבם גרוע בהרבה. כשאני מתפלל עליהם אני מבטא אכפתיות גם כלפי דברים שלא נוגעים לטובתי האישית. חז"ל גילו ש'המתפלל על חברו - נענה תחילה'. למה? כי הוא נעשה שליח העומד מול ה' ומבקש, ובוה מתקרב אליו, וממילא זכאי לקבל יותר. על מי אני צריך להתפלל השנה - לבריאות / פרנסה / חתונה / ילדים / צרכים אחרים?

8. מה אני יכול לעשות למען עם/מדינת ישראל?

איננו חיים לבד. אנו חלק מן השרשרת של עם ישראל וההיסטוריה היהודית. 'כשאני לעצמי - מה אני?!'. עד כמה התודעה שלי מכוונת אל המקום ה'כללי'? עד כמה המצב של עם ישראל, בארץ ובעולם (התבוללות, אנטישמיות, אובדן זהות, מצוקות כלכליות) נוגע אלי בכלל? תפילת יום כיפור מסתיימת במילים 'לשנה הבאה בירושלים הבנויה'. מה אני יכול לעשות כדי שהדבר הזה יקרה?

9. עצום עיניים ונסה לדמיין את עצמך בראש השנה תשע"ה. מה אתה רואה?

כל שינוי מתחיל מחזון. ככל שיהיה ברור וממשי יותר, גדלים הסיכויים שאצליח להגשים אותו. נסה לתאר מה אתה רואה בכמה שיותר תחומים - לימודים, עבודה, מערכות יחסים, עולמך הרוחני. יהיה מרתק לקרוא את זה עוד שנה ולגלות מה באמת התגשם.

10. ולסיום - מוזמנים להוסיף את השאלה האישית שלכם...

ע"פ מאמרו של הרב בנימין בלך מאתר אש התורה

שו"ת במראה הבזק

(מתוך ח"ה)

Georgia, USA

ג'ורג'יה, ארה"ב

אדר א' תש"ס

שאלת רשות לזימון מבעלת הבית

שאלה

אלמנה בקהילתנו, לפעמים מזמינה אורחים לארוחת שבת קודש, וכשנמצאים שם ג' גברים, היא מבקשת שהמזמן יזכיר "ברשות בעלת הבית" בברכת הזימון שלו. אורח אחד סירב, בטענה שעליו לבקש רשות מבעל הבית מכיוון שיש לבעל הבית זכות לזמן – זכות שאין לבעלת הבית האלמנה. מאידך, האלמנה טוענת שמכיוון שהאורח חייב לברך אותה ב"ברכת האורח", לכן יש לה זכות לבחור את המזמן. לפיכך, עליו לבקש רשות ממנה בברכת הזימון. מי צודק?

תשובה

זכותו של בעל - הבית לבחור את המזמן¹, ונראה שמכך נובע המנהג להוסיף בזימון: "ברשות בעל- הבית", יחד עם כהנים, מרנן ורבותי², ולכן מן הנימוס וממילא מן הדין לכבד את בעלת - הבית³, האלמנה, ולומר ברשות בעלת - הבית.

¹ שו"ע או"ח "משנה ברורה" (סי' רא סק"ד בשם "פרי מגדים"), וראיתו מברכות מו ע"ב, דרבי נתן לרב לברך, אף דרבי חייא שהיה גדול מרב, גם הוא ישב באותה הסעודה. עיין עוד ב"משנה ברורה" (שם ס"ק ו-ז).

² המקור לבקשת הרשות מובא: בשבולי הלקט אות קמ (מובא בבי" או"ח סי' קסז): "מצאתי בשם רב האי גאון המברך נוטל רשות מחברו דרך כבוד ואומר ברשות מורי... והם עונים ברשות שמייס. שכך שנינו בברכות נ"ה ע"א ראה קראתי בשם בצלאל - אמר לו הקב"ה למשה, משה הגון עליך בצלאל... וכן בסעודה כל בני הסעודה בוחרים להם הכהן או החשוב לברך, ואומרים לו ברך. כלומר, אתה נאה והגון לפני הקב"ה לברך וכל שכן לנו. והוא אומר ברשות רבותי: זה אני יודע, אם אתם מסכימים, שהקב"ה מסכים עמכם וכו'...". כלומר, המברך אומר ברשות רבותי משום כבוד הממנים אותו וכל שכן לבעל הבית שבידו לבחור כנ"ל. וכן כתב "כל בו" (סי' כה) "יומדרך המוסר לכל מי שיברך שיטול רשות מן הגדולים המסובים שם" - ואם כן ודאי שגם מדרך המוסר ליטול רשות ממארחו. עוד הביא בשו"ת "תורה לשמה" (סי' לד) ראה מערכין (יא ע"ב) שחזקיהו נמלך בציבור ונטל רשותם להקרבת העולה, אף על פי שהיה מלך, וכן מלאכי השרת נותנים רשות זה לזה להקדיש ליוצרם. ועוד טעם לאמירת "ברשות", בהמשך דברי שבולי הלקט הנ"ל, וכן כתב בשו"ת "רב פעלים" (ח"ד סי' כב) כדי לעורר את המסובים שיתנו דעתם לברכה, ויכוונו לצאת ידי חובה.

³ זכר לדבר אפשר למצוא בגמרא ברכות (מח ע"א) בעניין ינאי המלך, אשתו וברכת המזון.

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,
הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

חברי הועדה המייעצת:
הרב זלמן נחמיה גולדברג
הרב נחום אליעזר רבינוביץ
הרב ישראל רוזן

יצא לאור! שו"ת במראה הבזק, חלק שמיני.
תשובות לשאלות מרבני הגולה. התשובות מתמודדות עם המציאות בעולם מודרני מתפתח בדרך של "דרכיה דרכי נעם". הספרים עוסקים בארבעת חלקי ה"שלחן ערוך" תוך ניסיון לקחת בחשבון גם את החלק החמישי ההופך את התורה ל"תורת חיים".

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן, יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה" הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח ובירור מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פיסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד. זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראל של מכון ארץ חמדה.

